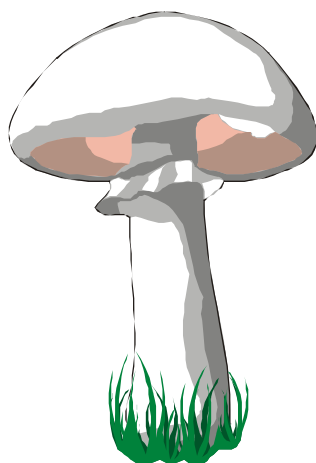

Aneomonen

Medlemsblad för
Hallsbergs Naturskyddsförening
Nr 2 2007

Svampsäsongen har redan börjat.
Vi hoppas att den varar över den 15 september. Då kan du komma
på vår svampexkursion

Innehåll:

Kan vi rädda mosippan..... 3
Lite nytt om floran i Hallsberg 6
Länsförbundets program 7
Program 2007 ..... Mittuppslaget

Rikskonferensen i Luleå 10
Mjöldaggssvamp på Syrén..... 14
Linné om flugosvampen 15

Hej igen!

Sommaren går mot sitt slut, och det är dags för ett nytt nummer av Anemonen.

Här finns några nya intressanta artiklar både om naturvårdsarbete i form av projektet att rädda mosippan på Vissbodamon och att en utländs mjöldaggsart har dykt upp i Hallsberg

Ingela och Inger deltog i rikskonferensen i Luleå. En lång resa som de berättar om i detta nummer.

Jag hoppas att du finner något som passar i vårt höstprogram. En intressant studiecirkel om väder och klimat eller en utflykt i svampskogen. Vi kommer i år att ha K-G Nilsson som ledare på svamputflykten, så vi känner oss säkra på att kunna identifiera både vanliga och ovanliga svampar.

Jag hoppas också att du kan ta med några bilder att visa på vår bildafton den 12 november. Det kan vara diabilder eller digitala bilder som vi visar med projektor. Om du känner dig osäker på hur du ska få med bilderna så att de kan visas: ring så kan vi säkert komma fram till hur vi ska göra. Kom ihåg att det är amatörafton. Det är viktigare vad bilderna innehåller än den tekniska briljansen!

Vi ses i skogen eller möteslokalen

Sture H.

KAN VI RÄDDA MOSIPPAN?

En liten rapport från ett naturvårdsprojekt.

Ame Holmer

Har du sett en mosippa blomma? Den stora, vita sippan med rosa till lila ton i kronbladen. Kanske inte. Då har du missat en fin upplevelse. Den är mycket sällsynt, alltmer svårfunnen. Man har nu satt den på röda listan, förteckningen över utrotningshotade arter. Många tycker att det är en av de allra vackraste vilda blommorna i svensk natur. Den växer på några få lokaler i Örebro län. Vi har lyckan att kunna glädja oss åt den i Hallsbergstrakten. Naturligtvis är den fridlyst sedan länge. Man får inte plocka den, inte gräva upp den, inte ta frön från den eller på något sätt skada växtplatsen.

Mosippan ska upplevas i sin rätta miljö. Tidigt på våren, i slutet av april, börjar knopparna skjuta upp ur bladrosseterna, tätt invid marken. Som små ludna, brungröna totemössor tittar de fram mellan barr och mossor. Den stora vackra blomman öppnar sig i början av maj. Den bryter markant av mot den i övrigt så magra marken på tallmon. Det är där den vill växa. På så mager, fattig mark under tallarna att nästan inget annat kan leva där. Den, som jag tycker, underbart vackra blomman, har Hallsbergs Naturskyddsförening antagit som sin symbolblomma. (På föreningens hemsida kan du klicka dig fram till färgbilder: <http://hallsberg.snf.se/index.htm>)

På Vissbodamon ned mot Åsbro fanns för 50 år sedan omkring 150

blommande plantor. Området gjordes då till ett litet fredat naturreservat. I dag finns där bara tre gamla plantor kvar. Varför? Ingen vet säkert. Kanske skogen har tätat och skuggar för mycket. Kanske regnet, som numera är ganska kväverikt, gödslar marken och gynnar konkurrerande växter, såsom ljung gräs och en del mossor.

Nu har vi här i länet startat ett arbete för att rädda denna vackra växt. Det började med att Botaniska Sällskapet, med vederbörligt tillstånd från länsstyrelsen förstas, röjde omkring de sista kvarvarande plantorna i reservatet. Vi

PROGRAM 2007		STYRELSEN	ANEMONEN	Ekspert från Eriks Isager
BILDSDIOR		LÄNSKART TILL NATUR OCH MILJÖ		
LÄSBRUK OCH FÖRELÄSNINGAR I HALLSBERG		AKTUELLT FRÅN NATURSKYDDSFÖRENINGENS FÖREBUDLÅS		

På vår hemsida kan du ser flera bilder

tog bort mossa, ljungris och förna runt plantorna. Under tecknad tog sedan på sig den spännande uppgiften att försöka hjälpa mosipporna genom att så ut frön. Dessa samlades in från länets mest rikblommande mosippelokal, i Hjortkvarn. Naturligtvis efter tillstånd från länsstyrelsen.

Skogsstyrelsen glesade lite bland träden och brände ris i reservatet. Fröna samlades in vid midsommartid strax innan vinden flög iväg med dem. De fick efter mogna en tid och sades sedan på olika sätt. En del frön sades i krukor med olika jordblandningar. De flesta sades ute i Vissbodamons naturreservat i fläckar som bränts. Det var år 2004. Noggranna anteckningar fördes för att vi skulle lära av erfarenheten. Efter 25-35 dagar började små plantor titta upp ur jorden. Det kom ganska tätt med plantor i krukorna, inte alls så många ute i skogen. Foton togs på säytorna och de små plantorna alltefter som de växte. Nu startade en jakt på bitande och gnagande småkryp, inte minst sniglar. Krukorna flyttades mellan sol och skugga och skyddades från hårt regn. Några krukor fick vara inomhus ett tag. Men för att göra den här historien lite kortare; Det var svårt att få fram stora fina krukodlade plantor. Framför allt var det svårt att få alla att överleva vintern. Ute i skogen gick det mycket bättre. Visserligen kom det inte upp så många plantor. Ca. 450 frön sades. Det blev ungefär 45 plantor, dvs. bara en tiondel av fröna grodde. Men alla utvecklades fint, helt och hållet skötta av moder natur. Och ännu mer förvånande var att alla plantorna,

(100%), klarade höstens regn och vinterns snö och kyla. Alla fortsatte att växa sig större när våren kom 2005. Under den följande vintern försvann ytterligare några, kanske de torkade bort, men omkring 40 ihärdiga små plantor fortsatte att växa våren 2006. Fram mot hösten började några av de kraftigaste exemplaren att tjockna till i mitten av bladrossetten. De blev "på tjocken" kanske man kan säga. Det var blomknoppar som anlades, i god tid inför den kommande våren. Så i april i år 2007, nästan tre år gamla, blomade flera av plantorna. Vilken härlig känsla det var och vilken fin lön för odlarmödan att se ca 34 nya plantor i reservatet med tillsammans över 28 vackra blommor. De tre gamla plantorna bidrog dessutom med ungefär dussinet blommor.

Om man i år besöker naturreservatet på Vissbodamon kan man på informationstavlan läsa lite om projektet. Nere i tallskogen finns nya säytor med små mosippeplantor. Man ser på långt håll de med naturvårdssnittslar utmärkta platserna. Eftersom försöket blev så förvånansvärt lyckat har vi nämligen gått vidare med projektet. I fjol sades flera frön och i de markerade ytorna växer nu minst 150 ettåriga små mosippor. Många av dem sitter mycket tätt varför alla inte kommer kunna utvecklas till stora plantor.

Det har visat sig att fröna grov bäst om marken har bränts. Där man eldat högar med ris utvecklas plantorna kraftigt. Därmed inte sagt att fröna är brandberoende, så som t.ex. brandnåvan, men väl att groningen och utveckling

gynnas av skogsbrand. Det är nog något vi får ta till oss när det gäller att få mossipporna inte bara att gro utan att också att fortsätta leva i våra tallskogar. Vi ser att frön kan ta sig även utan sot och aska. Vid de tre gamla plantor som det röjdes omkring för fyra år sedan sitter nu 6 små självsädda småplantor.

Efter de här framgångarna vidgar vi nu projektet till hela Örebro län. Frön har i år satts på flera platser i södra Närke (i Mariedamm och Rönneshytta), och uppe i Bergslagen har frön spridits ut på ett par platser utanför Kopparberg. Några av de svärodslade plantorna

i kruka har också satts ut i naturen. När detta skrivs i juli 2007 väntar vi ivrigt på att få se årets frön börja spira. Under tiden plockas försiktigt konkurrerande växter bort omkring de små nykomlingarna ute i skogen. Försöket har hittills varit så framgångsrikt att det väckt intresse för liknande räddningsarbeten på andra håll i landet. Vågar vi tro att det om två-tre år finns hundratals nya mossippor som blommar vackert på tallmossarna i Närke och Bergslagen? Kan vi kanske hoppas att mossippan en dag kan tas bort från den röda listan över hotade arter?

Arne visar några nya mossippeplantor på Vissbodamon på exkursionen 24 april i år

LITE NYTT OM FLORAN I HALLSBERG

Karl Gustaf Nilsson

Den 1 augusti 2006 flyttade jag in till Hallsberg. Det var 13 år sedan jag slutade mitt jobb som kommunens trädgårdsmästare. Det var riktigt roligt, att komma tillbaka.

Jag har alltid varit intresserad av växter. Jag har nu möjlighet att promenera omkring i Hallsberg och titta på både vilda och odlade växter. Det finns väldigt många vackra trädgårdar i Hallsberg och en intressant flora av vilda växter i tätorten. Här nedan, några exempel på vilda och förvildade växter, som jag har träffat på under 2006.

Vid Nytorget växte ett 30-tal exemplar av klocktobak. Den hade förvildats ibland rosorna och antagligen kommit dit med frö från odling i en närliggande blomsterrabatt.

Rabatterna vid Lidl var dåligt rensade denna eftersommar. Bland ogräset växte den från Peru härstammande ballongblomman. Det var inte bara ett exemplar, utan närmare bestämt 98 exemplar. Dessutom fanns förutom vanliga ogräsarter, även nattskatta, rödmälla, violspikklubba och stor kavelhirs.

Den gamla soptippen vid Hässleberg lockade med bl. a. 6 olika arter av målör; blå-, röd-, svensk-, svin-, spjut- och väg-mälla. Grön amarant, gulreseda, malörtsambrosia, ljus gullfrö, vit spikklubba och squash upptäcktes på olika jordhögar. Nässelsnärjan är en annan av växterna på tippen, men den är sällsynt och påträffades bara på två ställen.

Slam från kommunen reningsverk deponeras regelbundet på tippen. Slammet blandas med träflis och planas ut. På dessa slambädder växer mängder med nässlor och tomater. Ibland påträffas även kapkrusbär och ballongblomma på dessa bäddar.

Blåhallon och kal stenros växer också på Hässlebergstippen. Förekomsten av stenros kan förklaras med användningen av den rosen som grundstam vid förädling av olika ädelrosor. Den har säkert kommit in på tippen med avfall från någon trädgård.

Vid Ulvsätters industriområde växer sedan ett dussintal år tillbaka jättesporre. Den fanns kvar och dessutom upptäcktes stor käringtand intill ett järnvägsspår.

Grönpil och svinamarant blev lönen för en cykeltur till grusgropen vid Tällebacken. Jag fann även en buske av havtorn samma dag. Den växte på bangården vid Älberg.

Det ligger några jordhögar intill Ralavägen. Jordhögar är alltid intressanta ur botanisk synpunkt. På dessa högar växte bl. a. bondtobak och sammetsblomster, samt det från tropiska Amerika härstammande gyllenbäret. Årets roligaste fynd blev ändå, den finnoxel som påträffades intill Banverkets byggnad längst ute på Farmen. Finnoxeln synes vara en korsning mellan rönn och klippoxel. Den är mycket ovanlig både som vild och odlad i Sverige.

PROGRAMMET FÖR 2007

Ta ut och sätt upp på kylskåpet

Länsförbundet har också ett program som du kan finna på Internet www.orebro.snf.se

Mer info får du av Ingalill Teljä på tel 019-57 89 62 eller på e-post: telja@telia.com

Höstens läsecirkel.

Det finns väl inget ämne som diskuteras så ofta som vädret. Väder är också temat på den läsecirkel som vi i föreningen planerat till hösten. Vi kommer att utgå ifrån tv-meteorologen Pär Holmgrens bok med titeln Väder. Det kommer att bli 4-5 träffar, sept.07 - feb. 08, varje tillfälle varar cirka 3 timmar. Första träffen måndag 17 september, klockan 18.30 i klubbstugan vid Herrfallsäng. Priset blir cirka 300 kronor beroende på bokens pris.

Anmälan till Lars Holmgren 0582 /41289 senast onsdag 12/9. mail : holmgren.lars@spray.se

OBS!

Det har hänt att vi har varit tvungna att ändra i programmet efter att det skickats ut.

Kontrollera med vår hemsida www.hallsberg.se innan du åker ut.

Våra arrangemang sker i samarbete med Studieförbundet

Våra vänner i Kumla har också ett intressant program www.kumla.snf.se/

GRAM 07

Lördag Svampexursion.
15 september Samling vid Konsum Hallsberg
kl. 9.00

Måndag Start på höstens studiecirkel om Väder och Klimat
17 september

---

v40 Miljövänliga veckan
Veckans tema: Textilier

Fredag Besök vårt stand på Hallsbergsmarknaden
5 oktober

Lördag Skogsdag
7 oktober Länsförbundet

Måndag Medlemmarnas bilder
12 november Diabilder eller digtalkamerabilder visas på väggen.
kl. 19.00 i Knuten Hallsberg

<http://www.hallsberg.snf.se>

Frågor? Ring Sture Hermansson 0582-135 87 eller Arne Holmer 0582-407 58

Glöm inte att ta med matsäck när vi åker ut i skogen.
Stövlar eller kängor är bra att ha där ute. Ta gärna med vänner och bekanta.
Alla är välkomna!

RIKSKONFERENSEN I LULEÅ

15-18 juni 2007.

Ingela Wallin och Inger Eriksson

Ingela och Inger åkte iväg med glatt humör och fulla resväskor. Vi tog tåget från Hallsberg över Örebro, Arboga och Enköping. Därifrån for vi vidare med buss till Uppsala, fortsatte sedan med nattåget till Luleå. Det blev dåligt med sömn!

Lördag förmiddag ägnades åt att lyssna till Mikael Karlsson, Svante Axelsson och miljöminister Andreas Carlgren, man somnade inte till någon av dem. Carlgren slingrade sig vackert politiskt, trots att miljöbudgeten är minskad med 100 miljoner.

Därefter åt vi en superb lunch bestående av gräddstuvad renskav med hemlagat potatismos. Allt vi åt var så långt det gick KRAV-märkt och lokalproducerat.

REACH

Vi hade sedan fått välja olika grupper, att delta i. Vi hade valt "Miljögifter i samhälle och natur". Helena Norin ledde den gruppen, hon är anställd på Naturskyddsföreningen. Inbjuden där att tala var Jan Hammar, ställföreträdande generaldirektör på kemikalieinspektionen. Det framkom genast, att det är ytterst dålig kontroll på de 75000 olika ämnen, som släpps ut på vår jord. Endast läkemedel och bekämpningsmedel kontrolleras. Det kostar 10-15 miljoner/ämne, att testa. Det har blivit en ny kemikalielagstiftning REACH (Registration Evaluation Authorisation and

Restriction of Chemicals)

Exempel på stora brister:

- Mycket stor okunskap om kemiska ämnens farlighet
- Industrins ansvar är otydligt och svagt
- Svaga regler för särskilt farliga ämnen
- Saknas information till återförsäljare och konsumenter

Världsproduktionen av kemiska ämnen var:

År 1950 ca 7 miljoner ton

År 2000 ca 400 miljoner ton

OECDs prognos, 85 % ökning mellan 1995 och 2020, snabbaste ökningen i Asien.

I Sverige har vi 13000 kemiska ämnen i ca 72000 kemiska produkter.

Det finns 2500 enskilda ämnen, som tillverkas eller importeras till EU, som är på 1000 ton och mer.

Snokar

Efter 2 timmar, som kändes tunga, fick vi gå ut i Stadsparken och "leka", det gällde Natursnokarna, som vi valt som vårt andra ämne.

Vi återsamlades och diskuterade hur man skall få igång denna aktivitet i föreningarna. Det finns ju så många aktiviteter, som barnen kan välja mellan, men alla var vi överens om, att det är viktigt för barnen och hela familjen, att vistas i en god och trivsam utemiljö.

Kvällsutflykt

På kvällen hämtades vi med buss och kördes till Gammelstad Kyrkstad. Där serverades picknick mat, som bestod av tunnbrödsrulle med rökt renstek, ugnsbakad lax och till efterrätt hjortronpannacotta, allt med diverse tillbehör. Det blev folkdansuppvisning man kunde få råd av kloka gumman, baka sig ett bröd eller smida en spik. Vi tittade in i handelsboden och gjorde några fynd. Trötta efter en heldag åkte vi tillbaka till hotellet vid 22.30.

Omgift

Efter en god natts sömn kände vi oss pigga och utvilade. Vi fick en härlig

frukost på vårt mysiga hotell, som ligger ett stenkast från järnvägsstationen.

Vi återsamlades i "giftgruppen" klockan 9.00. En man i vår grupp vill engagera sig i vad kommunen släpper ut för miljögifter, men hans förening stöttar honom inte. Vi får tips om Pia Aspegren, som håller föredrag om "Faror i varor". Vi känner båda två, att det vore bra att ta hit henne till distriktet. Vi hoppas på stötning i det.

På konferensen kunde man köpa nästan allt, som finns i Naturbutiken. En alldeles ny T-shirt är framtagen med den nya loggan i ljusgrönt. Det är det allra första miljöcertifierade plagget!

Paneldiskussion

Efter en god laxlunch, blev det en lång trevlig eftermiddagsavslutning

En panelgrupp kallades upp på scenen, som Svante Axelsson samtalade skickligt med. Mikael Karlsson hade åkt hem till sitt nyfödda barn, så vice ordförande höll ett anförande.

Duo Favoloso underhöll vackert på akustisk gitarr.

Ordförande i Norrbottendistriktet tackade för att vi varit där, och en an-

nan ung flicka från Borås hälsade oss välkomna dit nästa år.

Linné

Sist kom självaste Linné och ledde allsången "Uti vår hage". De blå bären, som växer i hagen syftar visst på enbär, och inte på blåbär i skogen. Man lär så länge man lever!

Vi får alla lova, att hjälpa till och "Rädda planeten", som var konferensens motto.

Efter avslutningen hade vi 45 minuter på oss, att fylla i utvärderingslappen och göra oss klara för kvällens utflykt.

Utflykt

Utflykten berörde Bottenvikskusten. Vår ledare var den kände Thomas Öberg från Naturmorgon. Han har även gjort en vacker bok om "Naturpärlor i Luleå kommun".

Vi stannade på ett par ställen och tittade på landhöjningen. Vi passerade en bro och kom ut till en ö, där vi fick träffa en lantbrukare, som har EU bidrag, för att han sköter betningen av strandängarna. När man ser hur stort område, som ska stängslas, tycker man att 18000kr/år är futtigt.

Hans pappa fiskade strömming och sålde och för det mesta hade de strömming

"Linné"

som mat. Själv nöjesfiskar han bara och skänker bort fisken till vänner och bekanta.

Vi såg och hörde storspov på flera ställen och ute på Brändö finns dvärgmås. Den är mörkare på undersidan av vingarna och har ett annorlunda mönster vid nacken, om man jämför med skrattmås.

Vi är tillbaka vid hotellet klockan 22.00 och det är bara att duscha och krypa i säng

Måndag

När vi vaknade på måndagsmorgonen regnade det kraftigt. Vi tog det lugnt vid frukosten och pratade med folk

från Oskarshamn och Skurup.

Hemresan gick med buss från Luleå till Sundsvall, en natt tur på 8 timmar. Vi placerade oss högst upp och längst fram i bussen, så vi hade bra utsikt. Vi fick sällskap med ett par, som skulle till sjukhuset i Umeå. Därefter kom det på en man som talade om Bottnia-banan, som vi körde utefter.

I Sundsvall bytte vi till X 2000, det tog drygt 3 timmar till Stockholm. Där bytte vi till Hallsbergståget

Tack Riks för resan och Länsförbundet för hotellbidrag och tack kära hemförening för resterande husrum och mat!

Inger på utflykt med Thomas Öberg m.fl.

MJÖLDAGGSSVAMP PÅ SYRÉN FUNNEN I HALLSBERG

Karl Gustaf Nilsson

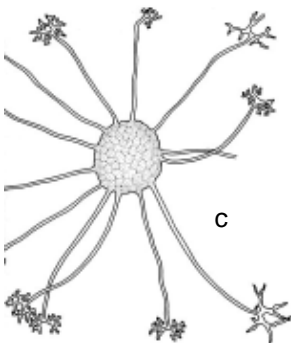
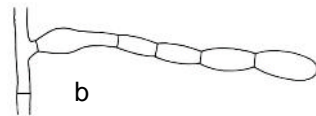
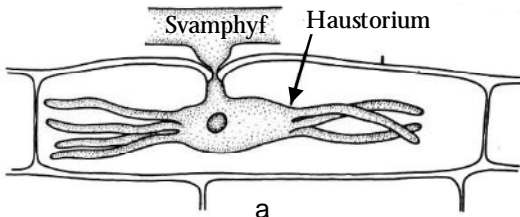
Syrenema har varit kända, för att vara friska och fria från allehanda svampsjukdommar. Men hösten 2006 upptäckte jag angrepp av mjöldagg på syrenema i ett buskage vid Fredsgatan 5 i Hallsberg. Syrenbladen var vitputrade av konidier och även svampens svarta fruktkroppar förekom. Några blad samlades in och skickades till Lena Jonsell i Uppsala.

Hon konstaterade, att det var den från nordamerika hitkomna mjöldaggssvampen *Microsphaera syringae* som kommit till Hallsberg. Den har inte fått något svenskt namn ännu, men kan

lämpligen kallas "syrenmjöldagg".

Svampen samlades in första gången i Sverige i Västergötland 2001. Den visade sig sedan i Uppsala på flera ställen 2002, men inte sedan dess. Angreppet liknar verkligen damm eller lerstänk på bladen, så det är lätt, att man missar den.

Hoppas bara, att "syrenmjöldaggen" inte blir den pest på syren, som andra mjöldaggssvampar blivit på vissa andra växter. Jag tänker då närmast på amerikansk krusbärs-, gurk-, flox-, ros- och lönnmjöldagg, för att nämna några.

Mjöldaggssvampar är parasiter som kan angripa många olika blommande växter. Bild a: Svampens hyfer (de trådar som är själva svampens "kropp") växer på ytan av blad och skickar in en sorts grenar som kallas haustorier i värdväxtens celler för att suga ut näring därifrån. Bild b: På ytan bildas sporer som kallas konidier på korta trådar vilka ger bladytan ett mjöligt utseende. Dessa sporer sprids med vinden. Bild c: När hösten närmar sig bildas sporer i en sorts fruktkropp på bladytan. Dessa fruktkroppar är kvar på bladen när de faller för att mogna på våren, sprida sporena och infektera nya blad.

Bilder och faktaruta från: Plant diversity: An Evolutionary Approach av Scigel m.fl.

FLUGOSVAMPEN

Ur Linnés Skånska resa

På hemresan till Uppsala på Skånska resan 1749 passerade Linné Närke igen. Då skrev han följande betraktelse om den röda flugosvampen.

FLUGOSVAMPEN Fl. 1076 växte nu överallt på ängarna. Han är mycket giftig både för flugor och vägglöss, vid vilken jag håller värdigt att underrätta mina landsmän om dess nytta för de senare, vilket är kort nämnt av Loeselio, fast auktor tagit en annor svamp, som även torde hava samma verkan, vilket jag dock icke vet.

VÄGGLÖSS äro ett gement pack, fast de ofta logera sig in i de vackraste palatser, och hava på några år begynt såsom gräsmasken och annor smitta inrota sig med modet. Men som denna inkvarteringen är ganska oläglig, helst den ej låter husbonden själv i ro, så har man varit omhugsad på alla sätt som blivit föreslagne att utdriva desse förtretlige gäster, men sällan har något lyckats. Jag vet en som fick dem inkvarterade ud tvenne kamrar på något över ett års tid, men oaktat både läsningar och konster kunde han icke få dem att flytta ut ur huset, intill dess han trakterade dem med flugosvampen, varav de förgingos. Man tager om hösten färska flugosvampar, stöter dem helt små uti en kruka, låter dem stå väl tilltappte, till dess de gå till ett slem eller välling då man med en penna eller pensel smörjer alla springor och vinklar, där de hålla sig, och det ett par gånger en månad emellan, då rummet på 2, högst 3 dagar luktar illa. Dock försvinner lukten

straxt, men desse stygga kräken dö därav, som pesten kommit ibland dem, att hela familjerne går under liksom av digerdöden. Ehuru detta är ett simpelt medel, är det dock säkrare än något annat härtills uppfunnit. Igenom detta äro några stycken hus i Uppsala redan utdödade på vägglöss. (Detta sättet lärde jag först av herr lantränkmästaren Bern i Uppsala.) Eljest växer uti Siberien en ört, som kallas Cimicifuga av sal. Messerschmidt, vilken har en dräpelig kraft emot vägglöss och därför borde planteras i alla trädgårdar; men som denna ej kan nuförtiden fås, så må en botanicus finna, att vår *Actæa* är närmaste släkting i naturen med Cimicifuga, har ock nästan samma lukt; ty stodo att försöka, om icke *Actæa* skulle ungefärligen hava samma kraft. Botaniska genvägarne efter ordines naturales äro förträffeliga inventa.

Hallsbergs Naturskyddsförening

Kontaktpersoner:

Sture Hermansson 0582-135 87

Arne Holmer 0582-407 58

